

T.C.

UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

CEZA BÖLÜMÜ

ESAS NO : 1984/101

KARAR NO : 1984/309

ÖZET : MGK.nin 7 numaralı kararının 4.maddesi kapsamına giren,sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunun ve 1402 sayılı yasa'nın 13/b. maddesinde öngörülen bağlantı koşulunu içeren suçlara ait davanın Askeri Yargı yerinde görülmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı : K.H.

Sanıklar : Cabir Şehmuz ve arkadaşları

O L A Y : 17-4-1977 günü saat 20.30 sıralarında Uludere Cizre yolu üzerinde,Cizre'ye 10 km.kala Kasrık Boğazi denilen mevkiide 47 AF 155 plâkalı Renault Marka taksi yanında duran dört kişinin durumundan şüphelenilmesi üzerine,yol devriyesi jandarmalar tarafından anılan kişilerin yanına gelinmiş,Türk uyruklu sanıklar Osman Emerci ve Yusuf Bayram ile sahte pasaportlu ve Suriye uyruklu sanık Cabir Şehmuz ve hüviyeti bulunmayan Suriye uyruklu Mehmet Salih adında kürt asıllı üç kişi olmak üzere toplam dört kişi yakalanmıştır.

Sanıkların üzeri ve arabada yapılan aramada,özellikle sanık Yusuf Bayram'ın pantolonu içinde ve bacaklarının arasında özel torbalara konulmuş eski yazı ile yazılmış arapça mektuplar ve film ele geçirilmiştir.

Cizre İlçe Jandarma Bölük Komutanlığı'nca,bu konuda düzenlenen evrak Cizre C.Savcılığı'na gönderilmiş,sanıkların sorguları yapılmış ve Cizre Sulh Ceza Mahkemesi'nce sanıklar tutuklanmıştır.

Cizre C.Savcılığı: 24-4-1977 gününde,1977/81-4 sayı ile; sanıkların siyasi ve askeri casusluk suçunu işlediklerinden bahisle,353 sayılı yasa'nın 11.maddesi yoluyla Askeri Ceza Kanununun 56.maddesine göre bu suçta askeri mahkemece bakılacağından savcılığın görevsizliğine karar vermiştir.

7.Kolordu Komutanlığı Askeri Savcılığı: 25-4-1977 gününde,1977/654-9 sayı ile; suçun niteliği itibariyle,bu suçta ait davaya bakmak Genelkurmay Başkanlığı Askeri Mahkemesi yetkisi dahilinde olmakla,353 sayılı yasa'nın 12.maddesine göre yetkisizlik kararı vermiştir.

Genelkurmay Başkanlığı Askeri Savcılığı: 7-7-1977 gününde,1977/1197-11 sayı ile; sanıklara atılı suçun siyasi ve askeri casusluk suçu ile ilgisinin bulunmadığı,eylemin; pasaport kanununa muhalefet,silâh kaçakçılığı veya daha ziyade TCK.nun 141/4.maddesine temas eden " milli duyguları yok etmek veya zayıflatmak amacına ma-

tuf cemiyet kurmak," olabileceği, bu nitelikteki suçların ise, Genelkurmay Savcılığı dahil, hiç bir askeri savcılığın görev ve yetkisine giren suç olmadığı gerekçesi ile görevsizlik kararı vermiştir.

Cizre C.Savcılığı'nın 24-8-1977 günlü, 1977/79-3 sayılı fezlekesi üzerine, Midyat C.Savcılığı; 6-9-1977 günlü, 1977/302-10 sayılı iddianame ile " aslen Suriye uyruklu bulunan Cabir Şehmuz ile Mahmut Salih adlı sanıkların pasaportsuz olarak sınırı geçip Türkiye'ye girdikleri, öteki sanıklarla birleşerek Irak ve Suriye'de bağımsız bir kürt devleti kurmak isteyen kuvvetlere silâh ve taraftar temini için faaliyet gösterdikleri, kürtlük ve kürtçülük fikirlerini ileri sürüp milli birliği bozmak için çalıştıkları böylece sanıkların pasaport kanununa muhalefet, silâh kaçakçılığı ve TCK.nun 141/4., 6136 sayılı yasa'nın 12/1-2-3.maddeleri ile pasaport kanununun 34/1.maddesine göre cezalandırılmaları " istenerek haklarında kamu davası açılmıştır.

Midyat Ağır Ceza Mahkemesi: 8-5-1979 gününde, 1977/121, 1979/42 sayı ile; Bakanlar Kurulu'nun 24-4-1979 günlü, 7/7408 sayılı kararı ile mahkemelerinin yargı çevresini kapsayacak şekilde sıkıyönetim ilan edildiği, sıkıyönetimin her türlü durum ve olasılığı kapsadığı, 1402 sayılı yasa'nın 12., (13 olacak) maddesine göre davada mahkemelerinin görevsiz bulunduğu gerekçesi ile görevsizlik kararı vermiştir.

Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi: 3-11-1980 gününde, 1980/16-270 sayı ile; 1402 sayılı yasa'nın 13/a-b.maddesindeki süre ve bağlantı koşullarının gerçekleşmediğinden, davada mahkemelerinin görevsiz olduğuna karar vermiştir.

Anılan karar; sıkıyönetim komutanınca 2354 sayılı yasa'nın Ek-4.maddesine göre, davada sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevli olduğu gerekçesi ile temyiz edilmiş, Askeri Yargıtay 2.^Dairesi; 24-6-1981 gününde, 1981/256-239 sayı ile; hükmü " 1402 sayılı Yasa'ya 2354 sayılı yasa ile eklenen Ek-4.maddesi ile, devletin siyasi, mali, iktisadi ve askeri güvenliğini bozacak kaçakçılık suçlarına zaman kaydına bakılmadan sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılacağına öngörülmesine binaen davada sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevli olacağını kabul etmek gerekir." yolundaki gerekçe ile bozmuştur.

Askeri Yargıtay Başsavcılığı'nın itirazı üzerine, Askeri Yargıtay Daireler Kurulu; 6-7-1981 gününde, 1981/98-96 sayı ile; " sanıklarda yakalanan bazı mektupların münderecatında ve güvenlik kuvvetlerinin yazılarından anlaşıldığına göre, olay tarihinde Suriye'den temin edilip, Türkiye üzerinden Barzani kuvvetlerine silâh sevk edildiği, sanıkların badema yapılacak bu gibi faaliyetleri diriye etmeye çalıştıklarının anlaşıldığı, sanıkların yargılamaları yapılırca eylemlerinin bir bölümünün TCK.nun 128.maddesinde ifadesini bulan hasmanî hareketler suçunu oluşturabileceğinin akla geldiği, zira eylemin Türkiye'nin emniyetinden ziyade Irak'ın bütünlüğüne yönelik olduğu, kaçakçılık su-

çunun oluşabileceği kabul edilse bile, her kaçakçılık suçunun sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevine girmeyeceği, 2354 sayılı yasa'nın Ek-4.maddesindeki boyutlara ulaşan suçların sıkıyönetim askeri mahkemesinin görevine girdiği, oysa sanıkların eylemlerinin anılan ek-madde ile ilgisinin olmadığı" gerekçesi ile görevsizlik kararını kaldıran daire kararına vaki itirazı yerinde görerek 2.Daire kararının kaldırılmasına ve Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının onanmasına karar vermiştir.

Dosya yeniden Midyat Ağır Ceza Mahkemesi'ne intikal etmiş, bu mahkemenin 1981/239 esasına kaydedilmiş, uzunca bir süre yargılamaya devam edilmiş, 3-4-1984 gününde, 1981/239, 1984/36 sayı ile; daha önce verilen görevsizlik kararları nedeni ile olumsuz görev uyumsuzluğa oluştuğundan, yargılamanın durdurulmasına ve bu uyumsuzluğun çözümü için dosyanın, Uyuşmazlık Mahkemesi'ne intikal için askeri savcılığa tevdiine karar verilmiş, dosya Askeri Savcılığın, 30-4-1984 günlü, 1984/1019 sayılı yazısı ile Mahkememiz'e gönderilmiştir.

Böylece; Midyat Ağır Ceza Mahkemesi ile Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin keşinleşen görevsizlik kararları nedeniyle, 2247 sayılı yasa'nın 14.maddesinde belirlenen olumsuz görev uyumsuzluğu doğmuştur.

İNCELEME VE GEREKÇE : Türk Ulusu adına Yargı yetkisini kullanan Uyuşmazlık Mahkemesi Ceza Bölümü; Servet Tüzün'ün Başkanlığı'nda, Y.İsmet Ayer, Ali Suat Erkoç, Mustafa Aksoy, Osman Kayacan, Ergun Argon ve Muammer Aksüt'ün katılmaları ile yaptığı, 21-5-1984 günlü toplantıda, geçici raportör Danıştay Tetkik Hakimi M.İlhan Dinç'in raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; toplantıya, Cumhuriyet Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Durmuş Ganioglu ile Askeri Yargıtay Başsavcısı yerine katılan Yardımcı Ferhat Ferhanoglu'nun Askeri Yargı yerinin görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları dinlendikten sonra gereği görüşülüp düşünüldü.

Suç; 26-4-1979 günü sıkıyönetim kapsamına alınan Mardin ili Cizre ilçesinde 17-4-1977 günü, yani sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlenmiştir.

Görevli yargı yerinin belirlenmesine, 1402 sayılı yasa'nın 13.maddesi ile anılan yasa'ya 2354 sayılı yasa ile eklenen ek-4.maddesi nazara alınmalıdır.

1402 sayılı yasa'nın 13.maddesine göre, sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlenen bir suça sıkıyönetim askeri mahkemesinde bakılabilmesi için öncelikle suçun sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunması gerekir. Aynı yasa'ya 2354 sayılı yasa ile eklenen ek-4.maddeye göre de; zaman kaydına bakılmadan, işlenen kaçakçılık suçunun, devletin iktisadi, siyasi, mali, idari ve askeri güvenliğini bozacak nitelikte bir kaçakçılık suçu olması gerekir.

Sanıklara atılı suçlardan bir bölümü devletin varlığına yönelik olarak işlendiğinden, MGK'nin 7 numaralı kararı 4.maddesi kapsamında ve sıkıyönetim ilânına neden olan olaylara ilişkin bulunmaktadır.

Her ne kadar suç; sıkıyönetim ilânından üç aydan daha önce işlenip, 1402 sayılı yasa'nın 13/a.maddesi kapsamı dışında ise de; aynı yasa'nın 13/b.maddesindeki bağlantı koşulunu içermektedir.

Zira; dosyada yer alan ve sanıklarda ele geçirilen mektupların tercüme edilmiş muhtevalarında; sanıkların kürtçülük faaliyetinde buldukları, Suriye'den temin ettikleri silâhları, Türkiye üzerinden Irak'a ve buradaki Barzani kuvvetlerine sevk ettikleri yazılıdır. Öte yandan dosya dizi-121/de yer alan belgede sanıkların kürt militanları oldukları, bu militanların Cizre ilçesinden kimi kişilerle ve hatta Hakkâri milletvekili Mikail İlçin ile irtibatlı buldukları, yakalanan bu militanlar ile irtibatlı oldukları anlaşılan şahısların eskiden beri kürtçülük yaptıkları, bağımsız bir kürt devleti kurmak için bölge halkını silâhlandırmak istedikleri, zaman zaman halktan para topladıkları, bu hususlar bilinmekle birlikte gizlilikle yürütülen bu faaliyetler hakkında işlem yapılmadığı, yakalanan kürt militanlarının Cizre bölgesinde, irtibatta buldukları şahısların yardımları ile Suriye'ye geçerek temin ettikleri silâh ve mühimmatı, bu kişiler yardımı ile katırlarla dağ yollarını takiben Uludere ve Beytüşşebap bölgelerini geçip eğitimleri yaptıktan sonra Irak'a aktarıldığı ve Irak askerlerine karşı kullanıldığının anlaşıldığı" yazılıdır. Dosya dizi-114'de yer alan belgede; kürt asıllı ve Suriye uyruklu tutuklu sanıklardan ikisinin illegal kuruluş mensupları tarafından buldukları cezaevinden kaçırılmalarının plâhlendiği, ayrıca adı geçenlerin Molla Mustafa Barzani Kuvvetleri içindeki önemli yerleri münasebetiyle kurtarılmaları veya kaçırılmalarının muhtemel olduğunun öğrenildiği" belirtilmiştir. Keza; sanıklar kimi ifadelerinde, yukarıdaki hususları teyid eden beyanlarda bulunmuşlardır.

Tüm bu bulgulardan kürtçü olan sanıkların gerek sınırlarımız, gerekse Irak sınırları içinde bağımsız kürt devleti kurmak faaliyetleri cümlesinden olarak, suç konusu eylemleri gerçekleştirdikleri izlemi ortaya çıkmaktadır. Sınırlarımız içinde faaliyette bulunan ve davalarına el konulan ve bağımsız kürt devleti kurmayı amaçlayan bölücü ve kürtçü örgütlerin faaliyetleri ile, sanıkların faaliyeti arasında paralellikten öte, aynı amaca dönük ve Irak'ta bağımsız kürt devleti kurmak üzere Irak askerleri ile çatışan kürtçülerin faaliyetleri arasında bir bütünlükte bulunduğu ortadadır.

Bu itibarla; sanıklara atılı suçlara ait davanın, sıkıyönetim askeri mahkemesince elkonulduğu bilinen aynı amaca dönük kürtçülük faaliyetleri ile ilgili davalarla,

genel ve ortak amaç içinde ve 4-5-1981 günlü,1/1 sayılı ilke kararında öngörüldüğü biçimde organik ve örgütsel olarak bağlantılı olduğunu kabul etmek gerekir.Durum böyle olunca,1402 sayılı yasa'nın 13/b.maddesindeki bağlantı koşulu gerçekleşmiş olmaktadır.

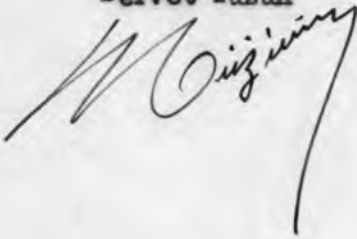
Öte yandan; sanıklarda ele geçirilmemiş ve dosyada buna dair belge ve emareye rastlanmamış olsa dahi,sanıklarda ele geçen mektup içeriğindeki," sanıkların Suriye'den temin olunan silâhları Türkiye üzerinden Irak Silâhlı Kuvvetlerine karşı kullanılmak üzere Irak'a sevk ettikleri veya bu faaliyete dirije ettikleri" yolundaki bulgular karşısında,silâh kaçakçılığı yönünden olayın 2354 sayılı yasa'nın Ek-4.maddesi kapsamına giren ve devletin idari,askeri,özellikle siyasi güvenliğini bozacak nitelikte bir kaçakçılık olayı boyutlarına ulaştığı da açıktır.

Tüm bu nedenlerle , davanın Askeri Yargı yerinde görülmesine ve Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin görevsizlik kararının kaldırılmasına karar verilmelidir.

SONUC : Anlaşmazlığın,niteliğine göre Askeri Yargı yerinde çözülmesi gerektiğine,bu nedenle,Diyarbakır Sıkıyönetim Komutanlığı 1 Nolu Askeri Mahkemesi'nin 3-11-1980 günlü,1980/16-270 sayılı görevsizlik kararının kaldırılmasına,21-5-1984 gününde kesin olarak oybirliğiyle karar verildi.

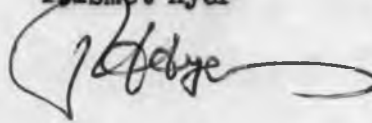
Başkan

Servet Tüzün

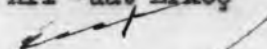
Üye

Y.İsmet Ayer

Üye

Ali Suat Erkoç

Üye

Mustafa Aksoy

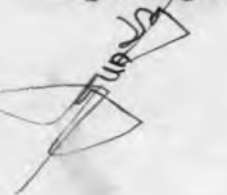
Üye

Osman Kayacan

Üye

Ergun Arğan

Üye

Muammer Aksüt

24/5

S.Y.